

Bureau Endemica
ECOLOGISCH ADVIES • ONDERZOEK • EDUCATIE

Quickscan Natuur Slotvrouwe, Heemskerk.

Richard Witte

Opdrachtgever: WOONopMaat

Endemica-rapport 17-06

Quickscan Natuur Slotvrouwe, Heemskerk.

Rapport nr.: 17-06
Datum uitgave: 9 juli 2017
Auteur: Richard Witte
Illustraties: Bureau Endemica
Productie

Bureau Endemica

Bezoekadres: Frans Halsstraat 9
1816 CM Alkmaar

Tel.: 0645554586
e-mail: bureau@endemica.nl
internet: www.endemica.nl
twitter: @BureauEndemica

Gegevens opdrachtgever: WOONopMaat
Postbus 20
1960 AA Heemskerk

Contactpersoon opdrachtgever: Dhr. P. van Raamsdonk
Kenmerk: 20170217-F&F-01 **Verplichtingnr 00100006980**
Betreft: Herstructurering Debora Bakelaan, te Heemskerk.
Oplage: digitaal

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Witte, R.H., 2017. Quickscan Natuur Slotvrouwe, Heemskerk. Endemica-rapport 17-06. Bureau Endemica, Alkmaar.

Bureau Endemica, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Endemica; opdrachtgever vrijwaart Bureau Endemica voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© 2017 Bureau Endemica / WOONopMaat.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Endemica, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING.....	2
1.1 De aanleiding	2
1.2 Vraagstelling	5
1.3 Wet natuurbescherming	3
2 METHODE	6
2.1 Literatuur/bronnenonderzoek	6
2.2 Veldbezoek	6
3 LOCATIEBESCHRIJVING EN GEPLANDE WERKZAAMHEDEN	7
3.1 Ligging	7
3.2 Geplande werkzaamheden	8
4 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN EN FUNCTIES	9
4.1 Vaatplanten.....	9
4.2 Vogels	9
4.3 Grondgebonden zoogdieren	10
4.4 Vleermuizen	11
4.5 Reptielen	12
4.6 Amfibieën	12
4.7 Vissen	13
4.8 Overige soorten	13
4.9 Overzicht te verwachten soorten en gevolgen	13
5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	16
5.1 Conclusie	16
5.2 Aanbevelingen	16
6 GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN WEBSITES	17
Bijlage 1: Overzicht vleermuissoorten Noord-Holland	18
Bijlage 2: Soorten als bedoeld in artikel 4 van de Verordening vrijstelling soorten Noord-Holland (ruimtelijke ingrepen).	19

1 INLEIDING

1.1 De aanleiding

WOONopMAAT en de gemeente Heemskerk werken samen om te onderzoeken of het mogelijk is de vier bestaande flats langs de Debora Bakelaan te slopen en ca. 192 appartementen nieuw te bouwen in een nieuwe stedenbouwkundige inrichting. Het stedenbouwkundig plan moet nog gemaakt worden. Hierbij wordt een ruim gebied rondom de Tolweg en de Debora Bakelaan in ogenschouw genomen. Dit alles onder de projectnaam 'De Slotvrouwe' waarbij rekening gehouden wordt dat er een verbinding komt, al dan niet via een brug over de Tolweg, tussen Slot Assumburg en het centrum van Heemskerk. Indien mogelijk wordt in de 2e helft van 2018 de eerste flat (rood in figuur 3) gesloopt en daarna opeenvolgend de andere drie flats. De doorlooptijd van het project kan daardoor oplopen tot 6 jaar. Ook valt nog niet uit te sluiten dat de Tolweg (weg ten zuiden van de flats) verlegd gaat worden.

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht die de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet vervangt. Hierdoor zijn sinds 1 januari 2017 onder meer kleine marterachtigen (o.a. Hermelijn), dagvlinders (o.a. Bruine eikenpage) en andere plantensoorten (o.a. Glad biggenkruid) beschermd terwijl ze voorheen alleen onder de zorgplicht vielen. Genoemde soorten kwamen in het verleden in ieder geval nabij het plangebied voor. WOONopMAAT en de gemeente Heemskerk willen graag weten met welke beschermde soorten en functies ze rekening moet houden tijdens het project 'De Slotvrouwe', zodat in lijn met de Wet natuurbescherming en overige natuur gerelateerde wetgeving gewerkt kan worden.

Bureau Els & Linde B.V. heeft in 2015 en 2016 op verzoek van WOONopMAAT een 'Quickscan ecologie' en een 'Afdoend onderzoek naar vleermuizen' uitgevoerd in en rond de vier flatgebouwen (van der Linden 2016). Dit alles met het toen nog geldende wetgeving en het perspectief van renovatie van de vier flatgebouwen en niet van sloop. Er is daarbij geen onderzoek verricht naar de mogelijke functie van de flatgebouwen als winterverblijf. Evenmin is rekening gehouden met de herstructurering van de rest van het huidige plangebied. Het is vanwege de gewijzigde plannen en gewijzigde wetgeving noodzakelijk geworden om dit verkennend onderzoek uit te breiden tot en met de grenzen van het nieuwe projectplan 'De Slotvrouwe'. De aanwezigheid van beschermde functies van beschermde soorten in het plangebied is nu nog niet voldoende inzichtelijk.

In het kader van de nieuwe wetgeving en gewijzigde plannen is het noodzakelijk om te onderzoeken welke beschermde natuurwaarden in het gehele plangebied aanwezig zijn (i.v.m. de zorgplicht) evenals de directe omgeving. Op grond van de bevindingen kan bepaald worden of overtreding van verbodsbepalingen op voorhand uitgesloten kunnen worden of dat voor het project een ontheffing van de Wet natuurbescherming mogelijk is. Tevens dient duidelijk te zijn of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Op voorhand is al duidelijk dat er naast een natuurtoets ook aanvullend vleermuisonderzoek en marteronderzoek nodig is.

Afbeelding 1. Beeld van de groenstructuur, Jan van Polanenstraat, april 2017.

1.2 Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming staat in het teken van de verbinding tussen ecologie en economie en bescherming van natuur. Het voorziet in duidelijke en eenvoudige regels ter bescherming van waardevolle natuur en in minder administratieve lasten. De *Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen* van Stadswerk blijft tot oktober 2019 geldig, ook onder de nieuwe Wet Natuurbescherming. Vanaf 1 januari 2017 bepalen de provincies wat wel en niet mag in de natuur in hun gebied (zie bijlage 3). Ook zorgen de provincies vanaf deze datum voor vergunningen en ontheffingen.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5), het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden (Artikel 3.10). Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden (zie Box 1). Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn (beschermd). Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Box 1. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Artikel 3.1 Van toepassing op soorten van de Vogelrichtlijn artikel 1

Lid 1. Het is verboden dieren van beschermde soorten opzettelijk te doden of te vangen.

Lid 2. Het is verboden nesten dieren van beschermde soorten te beschadigen, vernielen of weg te nemen.

Lid 3. Het is verboden eieren van beschermde soorten onder zich te hebben.

Lid 4. Het is verboden dieren van beschermde soorten opzettelijk te storen... (lid 5)...tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de soort.

Artikel 3.5: Van toepassing op soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II en Bonn bijlage I

Lid 1. Het is verboden dieren van beschermde soorten opzettelijk te doden of te vangen.

Lid 2. Het is verboden dieren van beschermde soorten opzettelijk te verstoren.

Lid 3. Het is verboden eieren van beschermde soorten opzettelijk te vernielen of te rapen.

Lid 4. Het is verboden voortplantings- of rustplaatsen van beschermde soorten te beschadigen of te vernielen.

Lid 5. Het is verboden planten van beschermde soorten opzettelijk te plukken, verzamelen of te vernielen.

Artikel 3.10: Van toepassing op soorten van de Wet natuurbescherming bijlage A en B;

Verboden van artikel 3.5 lid 1, 4 en 5.

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten. De drie criteria op grond waarvan van de verbodsbepalingen afgeweken kan worden, zijn eveneens uit deze twee richtlijnen overgenomen. Dat betekent dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij men een ontheffing kan krijgen (het zogenoemde 'nee, tenzij-principe'). Er geldt dat de verbodsbepalingen toeziet op het individu, maar of ontheffing verleent kan worden, wordt afgewogen tegen het effect van de ingreep op het populatieniveau van de soort.

Ten aanzien het verbod op verstoren van vogels is er met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming sprake van een versoepeling ten opzichte van de Flora- en faunawet (zie box 2). Het gaat nu om opzettelijk verstoren, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (d.w.z. het willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten).

Box 2. Toelichting versoepeling beschermingsregime vogels.

Voor vogels geldt dat verstoring niet verboden is als de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de soort. Dat betekent dat de verstoring geen negatief gevolg mag hebben voor de staat van instandhouding van de soort. Afhankelijk van de betekenis van de lokale vogelpopulatie kan sprake zijn van een effect op de landelijke staat van instandhouding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten op de landelijke staat van de soort. Het beschadigen van nesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren van vogels niet meer, tenzij er sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Het beoordelingskader voor overtreding van het verbod onder Artikel 3.5 lid 4 (verblijfplaatsen) is de laatste jaren in jurisprudentie over de voormalige Flora- en faunawet verhelderd ten aanzien van vleermuizen. Onder verblijven wordt verstaan: de onmisbare functionele leefomgeving (zie box 3) die nodig is om verblijven in hun huidige functie en omvang als zodanig te kunnen laten voortbestaan.

Of dier- en plantensoorten nu wettelijk beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van

bestuursdwang worden gehandhaafd. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer u een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, u zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van uw handelen. Zo nodig raadpleegt u een ecooloog. Bij de uitvoering van die handeling moet u negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen dan wel beperken of ongedaan maken.

Box 3. Toelichting onmisbare functionele leefomgeving laanbeplanting voor vleermuizen.

Vleermuizen leven in een netwerk van verblijven, waarbij verblijven een functie kunnen hebben als kraam-, zomer-, paar- en/of winterverblijf voor één dier of een groep dieren (o.a. kolonie). Vleermuizen verplaatsen zich tussen verschillende verblijven en tussen verblijven en foerageergebieden. Foerageergebieden en vliegroutes zijn onmisbaar voor vleermuizen zodra het verlies van het foerageergebied of de vliegroute leidt tot een verminderd functioneren van verblijven. Met andere woorden: zodra de functie en omvang (aantal dieren) van een verblijf niet gewaarborgd kan worden.

De Wet natuurbescherming bepaalt dat nieuwe economische activiteiten (of uitbreiding van bestaande) in en rond Natura 2000-gebieden moeten worden getoetst op hun effect op de natuur. De effecten van stikstof zijn een belangrijk aspect. De PAS steunt op twee pijlers om de doelen van Natura 2000 zeker te stellen: daling van stikstofdepositie en ecologische herstelmaatregelen. Een deel van de daling mag worden gebruikt voor nieuwe economische activiteiten. Individuele initiatiefnemers kunnen een beroep doen op de PAS (lees: het totaalplan) bij hun vergunningaanvraag voor nieuwe en uitbreiding van bestaande activiteiten. De PAS levert dan de onderbouwing dat er geen natuurdoelen in gevaar komen. AERIUS is het online rekeninstrument van de PAS. AERIUS ondersteunt de vergunningverlening, de monitoring van de PAS en ruimtelijke planvorming in relatie tot stikstof.

Op basis van de locatie en de kenmerken van stikstof-emitterende bronnen berekent AERIUS de emissies, verspreiding en depositie van stikstof. Door de depositiekaart te combineren met de habitatkaart van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, ontstaat een beeld van de stikstofbelasting van de habitats.

Bovenstaande tekst is gebaseerd op de brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen van het Ministerie van Economische Zaken en Wetensyllabus Wet natuurbescherming van Berghauser Pont Academy.

1.3 Vraagstelling

Om de mogelijke gevolgen van het project "De Slotvrouw" inzichtelijk te maken heeft WOONopMAAT Bureau Endemica gevraagd om een *Quickscan Natuur* uit te voeren. Een belangrijke vraag daarbij is of er specifieke aandachtspunten zijn vanuit de natuurwetgeving om de betreffende plan uit te kunnen voeren.

2 METHODE

De *Quickscan Natuur* is een effectbeoordeling die de mogelijke gevolgen van de natuurwetgeving op het project inzichtelijk maakt en adviseert hoe te handelen in lijn met de natuurwetgeving. Het betreft een verkennende toetsing van het project aan de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998, NatuurNetwerk Nederland (voorheen EHS) en weidevogelgebieden. Vanaf 1 januari 2017 betreft het een verkennende toetsing van het project aan de Wet natuurbescherming. Omdat de bomenkap mogelijk nog in december 2016 plaats gaat vinden wordt in deze Quickscan rekening gehouden met beide wetgevingen. De Quickscan Natuur bestaat uit de volgende activiteiten:

- Een literatuur/bronnenonderzoek met betrekking tot de potentieel aanwezige beschermde soorten in het plangebied.
- Een veldbezoek waarbij de locaties worden beoordeeld op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Hierbij worden de te kappen bomen beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen en jaarrond beschermde nesten.
- Voor de aangetroffen zwaarder beschermde soorten wordt, door een beschrijving van de ecologische functionaliteit van het gebied (foerageergebied, migratieroute, voortplantingsgebied of winterverblijf, enz.), aangegeven hoe het gebied door iedere soort wordt gebruikt.
- Een inschatting van de impact van de werkzaamheden op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten.
- Een effectbeoordeling gericht op (eventueel) nabij gelegen beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur en Weidevogelleefgebied).

2.1 Literatuur/bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van de aanwezigheid van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming zijn diverse verspreidingsatlassen, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en diverse websites van de PGO's (Particulier Gegevensbeherende Organisaties) bezocht voor recente waarnemingen en actuele verspreidingskaarten. Hierbij is gelet op waarnemingen binnen en nabij het plangebied. Dit is van belang voor mobiele soorten, zoals vleermuizen en broedvogels met jaarrond beschermde nesten, of voor soorten waarvan de verspreiding niet volledig bekend is.

2.2 Veldbezoek

Het plangebied is op in de periode april tot en met oktober maandelijks 2017 bezocht door de auteur¹. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de actuele natuurwetgeving en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (VRL en HRL). De bomen zijn visueel geïnspecteerd op aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nesten en geschikte holten/ruimten als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over (mogelijk) aanwezige beschermde soorten.

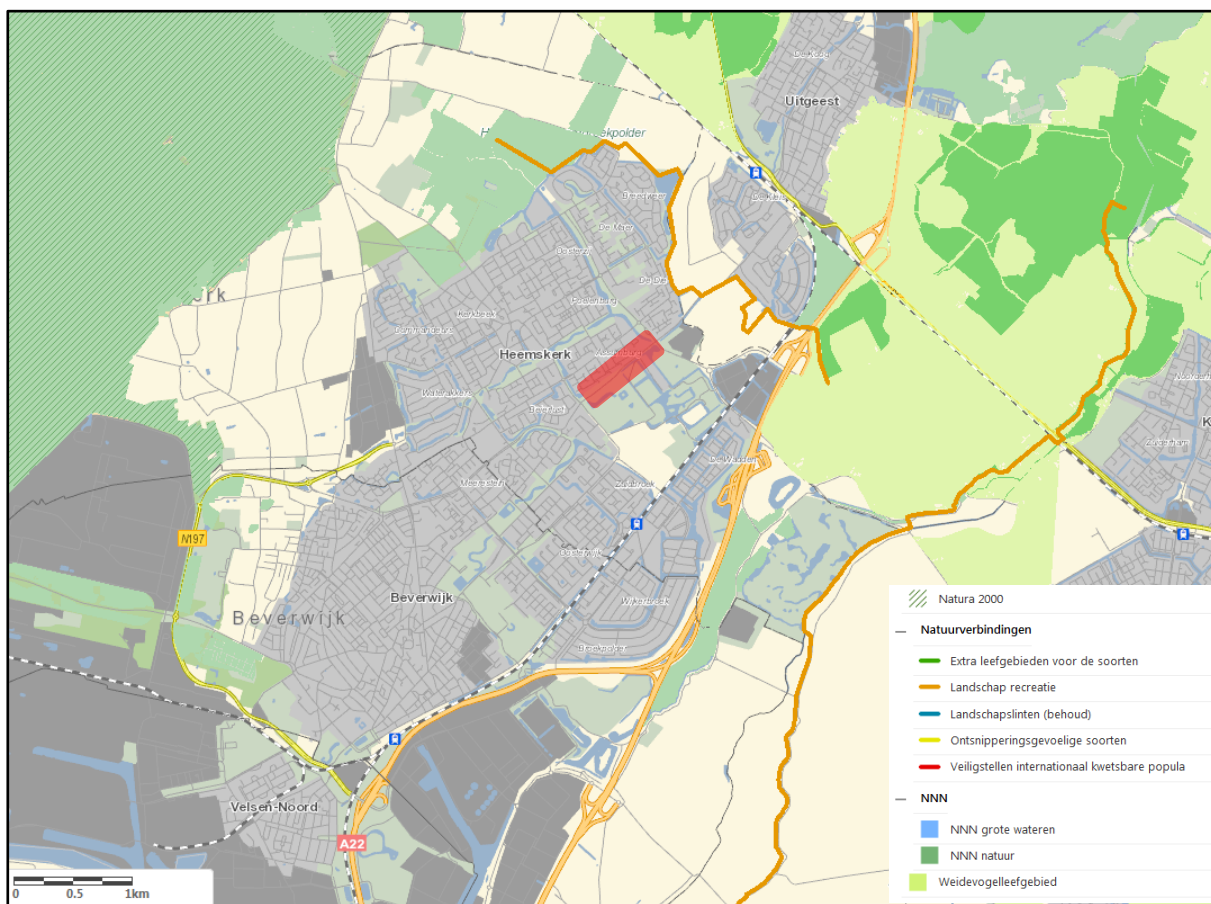
Voetnoot ¹: Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Endemica waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers en met methoden die voldoen aan de door het bevoegd gezag vereiste voorwaarden. Bureau Endemica is niet aansprakelijk voor validatie van waarnemingen van soorten door derden en voor waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

3 LOCATIEBESCHRIJVING EN GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN

3.1 Ligging

Het plangebied ligt tussen Kasteel Assumburg aan de Tolweg in het zuiden en de Jan van Kuikweg in het noorden. De oostgrens wordt gevormd door de Baandert en de westgrens door de Gerrit van Assendelftstraat.

Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied, het Noord-Hollands Duinreservaat, ligt op ruim 2800 m van het plangebied. De dichtstbijzijnde natuurverbinding ligt op ruim 550 m afstand (zie afbeelding 2). Dit vormt een verbindingroute tussen Natuurnetwerkgebieden ten noorden van Heemskerk en ten zuiden van Uitgeest. Het dichtstbijzijnde Weidevogelleefgebied ligt op ruim 1300 m afstand. Tussen het plangebied en het Weidevogelleefgebied ligt een spoorbaan (Uitgeest – Haarlem) en de Rijksweg A9 (Alkmaar – Badhoevedorp).

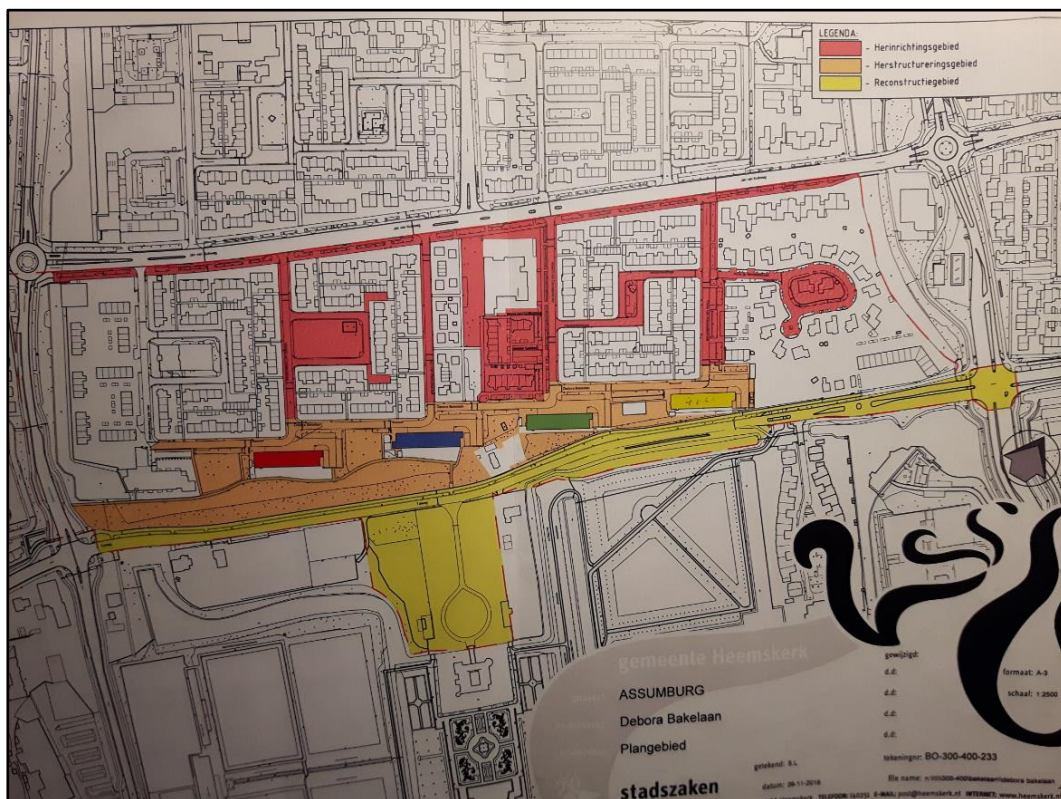
Afbeelding 2. Globale ligging planlocaties (rode arcering) ten opzichte van beschermde natuurgebieden in de omgeving. Bron: Natuurbeheerplan 2017, Provincie Noord-Holland.

Gezien de ligging van het plangebied en de aard van de werkzaamheden kunnen op voorhand negatieve effecten op beschermde natuurgebieden niet uitgesloten worden. Wel is aantasting van de functionaliteit van de NNN of Weidevogelleefgebieden uitgesloten. Het NNN kent geen externe werking. Een ontheffingsaanvraag voor gebiedsbescherming binnen de Wet natuurbescherming (artikel 2.7 Wnb), is pas van toepassing indien uit een separaat uitgevoerde PAS-beoordeling naar voorkomt dat de

plannen geen verhoogde stikstof emissie in het nabij gelegen Natura 2000-gebied tot gevolg heeft.

3.2 Geplande werkzaamheden

De bedoeling is om de vier bestaande flats langs de Debora Bakelaan te slopen en ca. 192 appartementen nieuw te bouwen in een nieuwe stedenbouwkundige inrichting. Ook de tussen de flatgebouwen staande woonhuis wordt mogelijk gesloopt. Indien mogelijk wordt in de 2e helft van 2018 de eerste flat (rood in afbeelding 3) al gesloopt en daarna opeenvolgend de andere drie flats. De doorlooptijd van het project kan daardoor oplopen tot 6 jaar. Ook valt nog niet uit te sluiten dat de Tolweg (weg ten zuiden van de flats) verlegd gaat worden. Eveneens niet uitgesloten is dat de bomen en struiken binnen het plangebied verwijderd worden.

Afbeelding 3. Plangebied. De vier te slopen flats zijn in rood, blauw, groen en geel weergegeven. Midden onder Slot Assumburg.

4 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN EN FUNCTIES

In onderstaande paragrafen worden de soortengroepen beschreven die in het plangebied (zie afbeelding 3) en de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten.

4.1 Vaatplanten

In (de omgeving van) het plangebied zijn geen recente verspreidingsgegevens bekend van beschermde vaatplanten (NDFF 2008-2017). Tijdens de veldbezoeken zijn ook geen beschermde planten of geschikte groeiplaatsen voor beschermde vaatplanten waargenomen in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens en het veldbezoek worden beschermde planten uitgesloten in het plangebied.

4.2 Vogels

Algemene broedvogels

In en rond het plangebied komen broedvogels van stedelijke omgeving voor, waaronder, Houtduif, Merel en Winterkoning. Deze hebben veelal baat bij een goed ontwikkelde struiklaag van inheemse, besdragende, soorten. Tijdens het veldbezoek zijn algemene vogelsoorten waargenomen in en nabij het plangebied. Het betreft o.a. de Blauwe reiger, Aalscholver, Halsbandparkiet, Kauw, Turkse tortel, Ekster, Houtduif, Merel, Koolmees en Tjiftjaf.

Op diverse balkons worden vogels gevoerd en hangen nestkastjes aan de gevel. De aanwezigheid van broedende vogels, zowel in nestkastjes als in tuinen en plantsoen kan niet worden uitgesloten

Afbeelding 4. Her en der zijn niet jaarrond beschermde nesten aanwezig, bijvoorbeeld van de Merel.

Vogels met jaarrond beschermd nest

Nabij het plangebied zijn diverse waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten bekend (NDFF 2008-2017). Het betreft vooral de Gierzwaluw en Huismus. In de groenstrook binnen het plangebied voorkomende bomen zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Afbeelding 5 geeft aan waar kolonies Huismussen zijn aangetroffen. Dit is geen volledig beeld van alle locaties omdat dit slechts tijdens twee rondes is bepaald.

Afbeelding 5: Overzicht waargenomen broedlocaties Huismussen.

Het project De Slotvrouw voorziet alleen in de sloop van de flatgebouwen en niet van andere woningen. Volgens van der Linden (2016) broeden onder het dak van minimaal één van de te slopen flatgebouwen mogelijk Gierzwaluwen. Het veldbezoek in 2017 (Witte 2017) laat echter duidelijk zien dat hier geen sprake van is. Ook kan de aanwezigheid van broedende Huismussen in de flatgebouwen uitgesloten worden.

Op basis van de verspreidingsgegevens, literatuuronderzoek en de veldbezoeken worden (onmisbare onderdelen voor) jaarrond beschermde nesten uitgesloten in het plangebied.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaarder beschermde zoogdieren

Op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2008-2017) blijkt dat nabij plangebied Wezels voorkomen. Binnen het plangebied ligt geschikt habitat voor Wezels om te verblijven, en wel in de ondergroei langs de oprijlaan naar Kasteel Assenburg.

Op basis van de verspreidingsgegevens, literatuuronderzoek en de veldbezoeken wordt de aanwezigheid van andere zwaarder beschermde zoogdieren uitgesloten in het plangebied.

Laag beschermde zoogdieren

Vanwege de aanwezigheid van een strooisellaag en beschutting zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten in het plangebied. Dit zijn soorten zoals Egel, Huisspitsmuis, Bosmuis, Veldmuis en Woelrat. Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke inrichting of bestendig beheer een vrijstelling gelet op de artikelen 3.10, tweede lid, 3.15, derde lid en 3.16, derde lid, van de Wet natuurbescherming (Provincie Noord-Holland 2016, zie bijlage 2).

4.4 Vleermuizen

Voorkomende soorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*P. nathusii*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) (NDFF 2008-2017).

De functionele leefomgeving van vleermuizen bestaat uit de verblijven inclusief de bijbehorende en essentiële vliegroutes en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn een beperkt aantal bomen aanwezig met holten die in theorie geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het gaat daarbij om zomer- en/of paarverblijfplaatsen voor de Ruige dwergvleermuis en kraam- en/of zomerverblijfplaatsen voor de Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis en mogelijk ook Watervleermuis. Laatstgenoemde vanwege de aanwezigheid van waterpartijen in en rond het plangebied en het gebrek aan vleermuisinventarisaties.

Tijdens een najaarsinventarisatie op 8 september 2015 zijn twee paarterritoria van de Ruige dwergvleermuis aangetroffen in bomen langs de Debora Bakelaan. Later in september zijn deze bomen omgewaaid en daarmee deze verblijfplaatsen verdwenen. Daarnaast is een paarverblijf aangetroffen in een boom ter hoogte van de appartementencomplexen rood en blauw (van der Linden 2016).

De flatgebouwen, die gesloopt gaan worden, kunnen zomer-, kraam- en winterverblijfplaatsen huisvesten van Gewone dwergvleermuis en in mindere mate ook Ruige dwergvleermuis en Laatvliegers. Tijdens de Quickscan in 2015 en 2016 zijn de flatgebouwen geschikte in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen. In de kopgevels van alle appartementencomplexen zijn op elke verdieping ruime stootvoegen aanwezig. Deze stootvoegen zijn in potentie geschikt als invliegopening voor vleermuizen. Tijdens een vleermuisinventarisatie op 2 oktober 2015 zijn in het appartementencomplex rood (zie afbeelding 3) aan beide kopse kanten paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Verblijfplaatsen van de Gewone grootoorvleermuis worden komen mogelijk voor op de zolder van Kasteel Assumburg. De betekenis van de flatgebouwen voor vleermuizen wordt in 2017 onderzocht.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

De bomen langs de Tolweg vormen een onderdeel van een doorlopende lijnvormig element die (kan dienen) als essentiële vliegroute (zie afbeelding 6). Na kap van deze bomen is mogelijk sprake van een afname van de kwaliteit van het plangebied als vliegroute. Ook de bomen langs de oprijlaan naar Kasteel Assumburg dienen mogelijk als vliegroute. In het plangebied is een vliegroute van vleermuizen niet uit te sluiten vanwege de afwezigheid van opgaande, lijnvormige structuren.

De bomen langs de Tolweg en oprijlaan van Kasteel Assumburg vormen tevens geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Dit vanwege de relatieve duisternis tussen en onder deze bomen evenals het gebrek aan vergelijkbare groenstructuren in de directe omgeving.

Afbeelding 5: Plangebied (rood) ten opzichte van mogelijke vleermuisvliegroutes die bepaald zijn op grond van landschapkenmerken.

Nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen is dus noodzakelijk en wordt in de loop van 2017 uitgevoerd voor het plangebied.

4.5 Reptielen

In het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielen (NDFF 2008-2017). Op basis van de verspreidingsgegevens, vonden tijdens veldbezoek en de biotoop worden beschermde reptielen in het plangebied niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van reptielen is zodoende niet aan de orde.

4.6 Amfibieën

Juridisch zwaarder beschermde amfibieën

In het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde amfibieën (NDFF 2008-2017) wel komt op enige afstand de Rugstreeppad (*Epidalea calamita*) voor. Het plangebied bevat echter geen geschikt biotoop voor deze soort, zowel niet voor voortplanting als verblijfplaatsen.

Op basis van de verspreidingsgegevens, vonden tijdens veldbezoek en de biotoop worden beschermde amfibieën in het plangebied niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van amfibieën is zodoende niet aan de orde.

Laag beschermde amfibieën

In de ruime omgeving van plangebied zijn waarnemingen bekend van de Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), Gewone pad (*Bufo bufo*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Middelste groene kikker (*R. esculenta*) en Meerkikker (*R. ridibunda*). Voor al deze soorten geldt voor ruimtelijke inrichting of bestendig beheer een vrijstelling gelet op

de artikelen 3.10, tweede lid, 3.15, derde lid en 3.16, derde lid, van de Wet natuurbescherming (Provincie Noord-Holland 2016, zie bijlage 2).

4.7 Vissen

In het plangebied en haar directe omgeving komen geen beschermde vissoorten voor evenmin als potentieel geschikt habitat welk door de voorgenomen plannen worden aangetast. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van vissen is zodoende niet aan de orde.

4.8 Overige soorten

Er zijn geen recente waarnemingen bekend van beschermde soorten kevers, libellen, dagvlinders en weekdieren in de nabije omgeving van het plangebied (NDFF 2008-2017). Er zijn, gezien de voorkomende biotopen, geen beschermde bijzondere insecten of overige soorten te verwachten op de planlocatie. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefgebied; het plangebied voldoet hier niet aan. De aanwezigheid van beschermde overige soorten wordt daarom uitgesloten in het plangebied.

4.9 Overzicht te verwachten soorten en gevolgen

Tabel 1 geeft een beknopt overzicht van de waargenomen of te verwachten beschermde soorten van Wet natuurbescherming. Voor alle aanwezige soorten geldt de zorgplicht.

Tabel 1. Overzicht (mogelijk) aanwezige beschermde soorten (tabel 2, 3 en vogels) en beschermde functies in het plangebied. Schuingedrukte soorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek, maar worden wel verwacht.

Soortgroep	(Mogelijk) aanwezige soorten	Wet natuurbescherming**	(Potentieel) Beschermde functie plangebied
Vaatplanten	Geen	-	-
Vogels: nesten jaar rond beschermd	Geen	-	-
Vogels: overig	o.a. Houtduif, Merel en Winterkoning	Artikel 3.1 & 3.5	Broedgebied
Grondgebonden zoogdieren	Kleine marerachtigen	Artikel 1.11 & 3.10	Rust- en verblijfplaatsen.
Vleermuizen	Gewone- en Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis	Artikel 3.5	Verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes
Reptielen	Geen	-	-
Amfibieën	Geen	Artikel 1.11 & 3.10	Rust- en verblijfplaatsen. Vrijgestelde soorten met meldingsplicht.
Vissen	Geen	-	-
Overig	Geen	-	-

** Wet natuurbescherming: Soorten Vogelrichtlijn (Artikel 3.1), Soorten Habitatrichtlijn, Bern bijlage II en Bonn bijlage I (Artikel 3.5). Bijlage A en B (Artikel 3.10), Zorgplicht (Artikel 1.11).

Vogels

Werkzaamheden die nesten van alle aanwezige vogels beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedsfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Algemene soorten zoals Houtduif en Ekster kunnen vóór ½ maart al aan het

broeden zijn. Daarom dient het gehele jaar, voorafgaand aan de kap van bomen en sloop van gebouwen vastgesteld worden dat er geen vogels aan het broeden zijn.

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Dit houdt onder meer in dat niet langer elke verstoring van een vogel verboden is, maar enkel een verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (blz. 147 Memorie van Toelichting). Echter, vogelsoorten genoemd in de conventie van Bern zijn vooralsnog zwaarder beschermd. Hieronder vallende vogelsoorten die in het plangebied kunnen voorkomen zijn onder meer Boomkruiper, Grote bonte specht maar ook algemeen soorten zoals Koolmees, Pimpelmees en Winterkoning. Vooralsnog dient, tot het bevoegd gezag een uitspraak heeft gedaan over de aan te houden beschermingsregime van vogels, beide mogelijke beschermingsregimes te worden aangehouden. Dit resulteert in het behoud van de huidige werkwijze, waarbij er geen broedgevallen mogen worden verstoord tijdens het broeden, ook als er geen wezenlijke invloed uitgaat op de populatie.

In de *Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen* van Stadswerk staan maatregelen vermeld om effecten op broedende vogels te voorkomen, zoals het werken buiten de broedperiode of het controleren op broedgevallen bij een uitvoering binnen de broedperiode. Bij een uitvoering van het project conform de gedragscode zijn negatieve effecten op broedvogels niet te verwachten en wordt dus ook conform de Wet natuurbescherming gehandeld.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied worden alleen algemene soorten verwacht. Vanwege het mogelijk verwijderen van bomen met ondergroei kan het zijn dat vaste rust- en verblijfplaatsen van de Egel, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis en Veldmuis worden vernietigd. Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke inrichting of bestendig beheer een vrijstelling gelet op de artikelen 3.10, tweede lid, 3.15, derde lid en 3.16, derde lid, van de Wet natuurbescherming (Provincie Noord-Holland 2016).

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn beschermd volgens de Europese Habitatrichtlijn. De Wet natuurbescherming verschilt daarbij niet ten opzichte van de Flora- en faunawet. De vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd. Deze bescherming houdt in dat alle activiteiten die de functionaliteit van een verblijfplaats aantasten verboden zijn. Zijn de bomen van belang voor vleermuizen en/of voor andere beschermde soorten, dan kan de kap alleen plaatsvinden met een ontheffing voor de actuele natuurwetgeving.

In de wijde omgeving zijn in de afgelopen jaren diverse vleermuizen waargenomen die mogelijk nabij het plangebied foerageren of wonen. Het gaat daarbij om de huisbewonende Gewone dwergvleermuis en de boombewonende Ruige dwergvleermuis. Door de sloop van de flatgebouwen worden (potentiële) verblijfplaatsen voor de huisbewonende soorten aangetast. Eventueel te kappen bomen beschikken over holtes geschikt voor (paar)verblijfplaatsen van de boombewonende soorten zoals de Ruige dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis.

De gehele omgeving van het plangebied wordt gebruikt door foeragerende vleermuizen. De hoge bomen zorgen daarbij voor luwe foerageerplekken. Bomenkap zal in eerste instantie leiden tot een verminderd aanbod van insecten. Voor vleermuizen is de aanwezigheid van een gevarieerd aanbod aan bomen en struweel zeer belangrijk. De te kappen bomen vormen een onderdeel van een lijnvormig landschapselement die kan dienen als essentiële verbindingroute voor vleermuizen. De bomenrij langs de Tolweg sluit aan bij groenstructuren, met water, langs de Gerrit van Assendelftstraat, via Poelenburg en de Baandert uiteindelijk naar het buitengebied rond Landgoed Marquette (zie afbeelding 6). Aantasting van de functie van het plangebied als essentiële migratieroute voor vleermuizen wordt uitgesloten indien de bomenrij met ondergroei langs de Tolweg en oprijlaan naar Kasteel Assumburg in takt blijft. Ook de bomenrij langs de Jan van Kuikweg heeft mogelijk een functie als vliegroute.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Conclusie

Voor de werkzaamheden rond project Slotvrouwen dient rekening gehouden te worden met broedvogels, vleermuizen en kleine marterachtigen. Voor broedvogels kan volstaan worden met te werken conform de gedragscode. Voor vleermuizen en kleine marterachtigen is nader onderzoek gewenst.

Tabel 2. Overzicht (mogelijk) aanwezige beschermde soorten, effecten van de project Slotvrouwe, relevante verbodsbepaling en noodzaak ontheffingsaanvraag of specifieke maatregelen.

Soortgroep	Soort (en)	Effecten	Verbodsbepaling	Noodzaak ontheffing / maatregel
Broedvogels	o.a. Houtduif, Merel, Winterkoning	Verstoring broedvogels, vernieling nest	Artikel 3.1.	Nee , werk conform gedragscode Stadswork.
Vleermuizen	Gewone, Ruige dwergvleermuis.	Vernieling vaste rust- en verblijfplaatsen	Artikel 3.5	Ja . Nader onderzoek naar verblijven of essentiële vlieg- of foerageerroutes aanwezig.
	Gewone, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis	Aantasting vliegroutes en foerageergebieden	Artikel 3.5	Ja . Nader onderzoek naar verblijven of essentiële vlieg- of foerageerroutes aanwezig.
Grondgebonden zoogdieren	Wezel	Vernieling vaste rust- en verblijfplaats	Artikel 3.10	Ja . Nader onderzoek met behulp van cameravallen volgens de richtlijnen van RUD NHN.

Naast genoemde soortgroepen is het ook nodig om door middel van een berekening met AERIUS calculator te bepalen of de sloop-, nieuwbouw en herinrichtingsplannen een significant negatief effecten hebben op de stikstofbalans in het nabij gelegen Natura 2000-gebied Noord-Hollands Duinreservaat.

5.2 Aanbevelingen

Vanaf 1 januari 2017 is met de Wet natuurbescherming de zorgplicht scherper ingevuld. Onder de Flora- en faunawet was het een vrijblijvende bepaling, vanaf 1 januari 2017 is het een verplicht afwegingscriterium voor het bevoegd gezag. Daarom wordt aanbevelingen om bij de uitvoering van de werkzaamheden het volgende te doen:

- Zorg tijdens de uitvoer van de kapwerkzaamheden dat ter plekke een (digitale) kopie van dit rapport en de kapvergunning aanwezig is. Indien gevraagd kunnen deze dan direct aan het bevoegd gezag getoond worden.
- Let bij het kappen van de populieren op de aanwezigheid van dieren in de ondergroei en strooisellaag. Verplaatst ze naar een vergelijkbare locatie in de directe omgeving.
- Voer de bomenkap zo uit dat de struiklaag zo min mogelijk aangetast wordt. Indien er toch gaten in de struiklaag ontstaan herstel deze door aanplant van inheemse, bij voorkeur besdragende, stuiken aan te planten. Hiermee versterk je het leefgebied van broedvogels en foerageergebied van de vleermuizen.

6 GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN WEBSITES

- Anonymys (2014). *Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis. Pipistrellus pipistrellus*. Ministerie van Economische zaken.
- Anonymys (2014). *Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis. Pipistrellus nathusii*. Ministerie van Economische zaken.
- Anonymys (2014). *Soortenstandaard Huismus. Passer domesticus*. Ministerie van Economische zaken.
- Herder, J. (2010). *Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen 1980-2010*. RAVON – Landschap Noord-Holland
- Herder, J., Kranenbarg, J., Hoogetboom, D., Hamers, J., Dekker, K. (2012). *Atlas van de Noord-Hollandse vissen 1980-2012*. RAVON – Landschap Noord-Holland.
- Hoogetboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem, W. Ruitenbeek (2014). *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren*. NOZOS, Landschap Noord-Holland.
- Kaag, K. (2012). *Vlinders van Duin tot Dijk*. De dagvlinders van Noord-Holland 2000-2009. Vlinderstichting, Landschap Noord-Holland.
- Kapteyn, K. (1995). *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap.
- Riet, B. van, H. van der Goes, Th. Baas, C. van den Tempel, W. Menkveld & F. Visbeen (2014). *Atlas van de Noord-Hollandse flora*. Landschap Noord-Holland.
- Scharringa, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijk (2010). *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*. SVN, Landschap Noord-Holland.
- Ursinus, T. (2016). *Afdoend onderzoek Slotheerenbuurt te Heemskerk*. Els & Linde B.V., Hilversum.
- Witte, R.H. (2017). *Zwermonderzoek Simon van Haerlemstraat, Slotheerenbuurt te Heemskerk*. Bureau Endemica, Alkmaar.

Websites zoals bestaand in 2017.

<http://vleermuis.net/>

<https://ndff-ecogrid.nl/>

<https://www.waarneming.nl>

<https://www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren>

Bijlage 1: Overzicht vleermuissoorten Noord-Holland

Tabel 3: Overzicht van de in Noord-Holland voorkomende vleermuissoorten, hun zomerverblijven (in bomen of in huizen), type winterverblijven en migratieafstand tussen zomerverblijf en winterobject. Bron: vleermuis.net

Soort	Boom bewoner	Huis bewoner	Winterverblijf	Migratie afstand
Franjestaart			ondergrondse ruimten zoals groeven, forten, ijskelders, bunkers en boomholten .	< 60 km
Watervleermuis			ondergrondse objecten, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders en mogelijk boomholten .	10-175 km
Ruige dwergvleermuis			spouwmuur, dakpannen, betimmering, houtstapels, maar ook boomholten en nest- en vleermuiskasten	< 2000 km
Gewone dwergvleermuis			spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. In spleten in de muur van kerktorens, in spleten in grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages.	< 25 km
Kleine Dwergvleermuis			Nog niet bekend in Nederland. Overwegend in gebouwen. Individuele dieren ook wel in bomen en vleermuiskasten.	?
Rosse vleermuis			boomholten in dikwandige bomen	?
Baardvleermuis			ondergrondse ruimten: mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijskelders en (kasteel)kelders	
Meervleermuis			in mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en (ijs)kelders.	< 300 km
Laatvlieger			spouwmuren, spleten en scheuren in zolders, oude kelders.	< 45 km
Gewone grootoorvleermuis			ondergrondse ruimten, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders. Verder op zolders, in kerktorens en een enkele keer in boomholtes .	< 50 km
Tweekleurige vleermuis			in spleten in en om gebouwen zoals de spouwmuur, achter dakpannen en betimmering, maar ondergrondse verblijven.	< 1500km

Bijlage 2: Soorten als bedoeld in artikel 4 van de Verordening vrijstelling soorten Noord-Holland (ruimtelijke ingrepen).

Nederlandse naam	<i>Wetenschappelijke naam</i>
<i>Zoogdieren</i>	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
<i>Amfibieën</i>	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>

ECOLOGISCH ADVIES
ONDERZOEK
EDUCATIE

Bureau Endemica

Frans Halsstraat 9
1816 CM Alkmaar

Telefoon: 06 45 55 45 86
E-mail: bureau@endemica.nl
Internet: www.endemica.nl
Twitter: @BureauEndemica